

Pensioenwet haalt ook na tweede marathonsessie de finish (nog) niet

Financieel Dagblad - Martine Wolzak

10 november 2022

In het kort

Voor een tweede dag vergaderde de Tweede Kamer van 's ochtends vroeg tot 's avonds laat over het nieuwe pensioenstelsel.

Een ontbrekend wetenschappelijk advies groeit uit tot grootste struikelblok.

PvdA en GroenLinks, nodig voor steun in de Eerste Kamer, willen niet stemmen voordat het advies van de commissie er is.

Het is tijd voor duidelijkheid, vindt pensioenminister Carola Schouten (CU). Nog langer wachten met een beslissing over het wetsvoorstel voor de pensioenhervorming laat pensioenfondsen en hun deelnemers te lang in onzekerheid, zei zij donderdag in de Tweede Kamer. Zeker nu pensioenfondsbesturen de komende weken moeten beslissen of zij volgend jaar de pensioenen verhogen.

Maar na een opnieuw de hele dag durend debat met de Tweede Kamer over het nieuwe pensioen, bleek de oppositie nog niet zover. En de minister heeft wel hun steun nodig om de wet ook door de Eerste Kamer te krijgen, waar VVD, D66, CDA en ChristenUnie geen meerderheid hebben. Het debat is opnieuw niet afgerond, terwijl dat eigenlijk vorige week had moeten gebeuren. Dinsdag beslisten de partijen pas hoe en wanneer zij verder gaan met de behandeling van de pensioenwet.

Draagvlak nodig

Cruciaal is dat GroenLinks en de Partij van de Arbeid willen wachten op een wetenschappelijk advies dat van invloed kan zijn op de rekenmodellen van pensioenfondsen. De PVV en SP willen dat al langer, maar bij deze partijen kan Schouten toch al niet aankloppen voor steun. Zij zijn mordicus tegen de wet. Dit advies van de zogeheten commissie parameters is al maanden vertraagd en wordt nu eind deze maand verwacht.

'Voor ons is het heel belangrijk dat we wachten op de commissie parameters', aldus GroenLinks-Kamerlid Senna Maatoug. 'Ik vraag dat ook gezien het draagvlak dat in de samenleving nodig is voor zo'n grote stelselherziening', aldus PvdA-Kamerlid Henk Nijboer. Of de Kamer daar inderdaad op wacht, of toch eerder over de wet gaat stemmen moet volgende week duidelijk worden. Dan moet blijken of de coalitie door duwt en het erop waagt in de Eerste Kamer zonder de steun van de Tweede Kamerfracties van PvdA en GroenLinks, of toch wacht op het advies.

Omzetten €1500 mrd

De commissie parameters werkt aan economische scenario's waarmee pensioenfondsen in het nieuwe stelsel de verwachte pensioenuitkeringen kunnen berekenen. Daarnaast kijkt de commissie ook, dat doet zij om de paar jaar, naar de rekenrente. Kamerleden willen weten of dat nog grote gevolgen kan hebben voor de hoogte van pensioenen in het nieuwe stelsel en voor het invaren, het omzetten van de huidige €1500 mrd aan pensioenen naar het nieuwe stelsel.

Volgens Schouten is het niet nodig om daarop te wachten voor het behandelen van de pensioenwet, de wet stelt 'alleen de kaders' waarbinnen werkgevers en werknemers een pensioenregeling kunnen optuigen. Bovendien wil zij de Kamer nog de ruimte geven om in te grijpen als 'zich onverwachtse effecten voordoen' door het advies van de commissie, bijvoorbeeld door andere verwachtingen voor de inflatie. 'Dan kunnen we ook nog kijken naar de wet als er mogelijke aanpassingen moeten plaatsvinden.'

Verdere vertraging

Minister Schouten vreest bovendien grote vertraging van de verdere behandeling van de pensioenwet als Kamerleden op de commissie willen wachten. 'Die (de commissie, red.) levert zeker niet voor het eind van deze maand', aldus de minister. Als de Kamer op basis daarvan ook nieuwe doorrekeningen wil zien van de gevolgen voor pensioenfondsen, dan is het zo februari vreest zij. 'Ik snap best dat dit niet ook weer maanden moet gaan duren', reageerde Nijboer namens de PvdA. 'Maar ik vind wel dat, als we zo dicht tegen die nieuwe cijfers aanzitten, het verstandig is om die af te wachten.'

Maar nog langer wachten met een besluit over de pensioenwet werpt nieuwe dilemma's op voor pensioenfondsen die moeten beslissen over indexatie of kortingen, waarschuwt Schouten. Zonder zicht op een nieuw stelsel moeten fondsen terughoudender zijn met indexeren, dan wanneer de komst daarvan vrij zeker is. Daarbij verwees zij bijvoorbeeld naar het indexatiebesluit van PFZW deze week. Dat fonds verhoogt de pensioenen in aanloop naar het nieuwe stelsel met 6%. Zonder uitzicht op de nieuwe pensioenwet had het die indexatie niet kunnen doorvoeren.

De commissie parameters zou eigenlijk voor de zomer haar advies al hebben moeten geven, maar liet in augustus weten nog tot eind dit jaar nodig te hebben. Een van de leden van de commissie is overigens in september uit de commissie gestapt, hoogleraar Bas Werker, omdat hij het ministerie heeft geadviseerd bij een aanpassing van het wetsvoorstel. Die twee taken waren volgens hem niet te verenigen. Volgens Sociale Zaken heeft dat verder geen gevolgen gehad voor het tempo waarin de commissie het advies kan leveren.

170 vragen

Voor Schouten was het donderdag de eerste keer dat zij als minister van pensioen het nieuwe pensioenstelsel verdedigde in de plenaire zaal van de Tweede Kamer. Daarbij had zij rond de 170 vragen vanuit de Kamer om te beantwoorden. Opschieten deed het niet. Alleen al haar inleiding, waarin de minister de voordelen van het nieuwe stelsel en de noodzaak van de pensioenhervorming probeerde te benadrukken, werd zo vaak onderbroken door nieuwe vragen vanuit de oppositiebankjes dat zij daar al drie uur voor nodig had.

Wat niet hielp is dat de minister een dag tevoren een nieuwe brief naar de Kamer stuurde over het 'opheffen van de leenrestrictie', een onderdeel van de wet die pensioenfondsen de ruimte geeft meer beleggingsrisico te nemen. Bij extreem veel risico en grote koersverliezen kan dat er toe leiden dat pensioenvermogens van jonge deelnemers volledig verdampen. In de brief zegde Schouten nieuwe waarborgen toe om dit gevaar te verkleinen.

Die late nieuwe informatie zorgde aan het begin van het debat al voor chaos. De SP wilde het debat liefst direct stopzetten tot 'alle cijfers' op tafel liggen. Kamerlid Pieter Omtzigt (partijloos) wilde het debat opschorten, totdat Schouten een uitgewerkt voorstel had voor aanpassing van de wet. Daar ging de coalitie voor liggen, ook Partij van de Arbeid en GroenLinks wilden in ieder geval nog wel verder met de beantwoording van alle vragen die de Kamer had gesteld.